

LEKTURY OBOWIĄZKOWE NA EGZAMINIE

- Jan Kochanowski, treny VII i VIII;
- Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*;
- Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, *Quo vadis* (fragmenty);
- Stefan Żeromski, *Szyfowe prace* (fragmenty);
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*;
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*;
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- Sławomir Mrożek, *Artysta*.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.

Tekst 1.

Stefan Żeromski
Syzyfowe prace

Andrzej Radek, wędrujący ze swojej rodzinnej wioski Pajęczyn Dolny, aby podjąć naukę w gimnazjum w Klerykowie, spotkał jadącego bryczką¹ szlachcica, który zabrał go do domu swego przyjaciela, Płoniewicza.

Bryczka [...] stanęła u bramy okazałego budynku, który przypominał zapadający się w ziemię dwór wiejski. Szlachcic wyszedł z bryczki i rzekł do Radka:

– Złóż, kawaler, i chodź za mną!

Chłopiec zeskoczył z kozła i machinalnie nogą za nogą szedł w ślady rozkazodawcy. Szlachcic wstąpił po schodkach [...], sam ruszył dalej, a Andrzejowi gestem kazał pozostać.

W kuchni krzątały się dwie służące i ukradkiem spoglądały na przybysza. Radek mimo woli spojrział ku oknu i w głębi swych myśli, nie wiedząc prawie o tym, co się z nim dzieje, szukał istoty swojej wśród wypadków niosących go w pędzie. Był cały okryty kurzem i spragniony. Niedaleko stała beczka z wodą, a na jej brzeżku blaszane naczynie, ale bał się ruszyć z miejsca. Za sąsiednimi drzwiami słychać było głośną rozmowę, śmiech męski i kobiece okrzyki. Wtem drzwi się rozwarły i szlachcic, który zabrał Radka do bryczki, zawołał:

– No, filozofie, jak się tam wabisz²... chodź tu!

Radek w swym tornistrze na plecach posunął się naprzód, przekroczył próg i stanął w komnacie oświetlonej lampą wiszącą. [...] Na sofie siedziała pani małego wzrostu. Obok tej pani stał chłopiec lat zapewne dwunastu [...].

Zza ramion chłopca i damy siedzącej wyglądała dziewczynka bardzo do tych dwojga podobna, lecz obdarzona wzrokiem bystrzejszym. W świetle lampy stał jegomość średniego wzrostu z zadartymi do góry wąsami.

Protektor³ Andrzeja, gdy ten wszedł i składał ukłon, rzekł głośno:

– To właśnie jest ów piątklasista. Macie go we własnej osobie.

– Aha – rzekł pan z wąsami – aha!... Więc idziesz do szkół, do klasy piątej?

– Tak jest... – wykrztusił Radek.

– Bardzo to jest piękne z twojej strony, że się garniesz do nauki. Czy masz tu znajomych albo krewnych?

– Nie mam, proszę łaski pana.

– A czy jesteś przynajmniej pewny, że w klasie piątej będzie miejsce dla ciebie?

– Mam patent⁴...

– Hm... ja poszukuję niedrogiego korepetytora dla syna. Gdybyś wszedł do gimnazjum, to kto wie... może byś znalazł u mnie stół, pranie i wszelkie wygody.

Po grzbiecie Radka prześlizgnął się dreszcz, a w duszy jego zadrżał i skonał okrzyk „o Boże, Boże!...”.

– Władzio przeszedł do klasy pierwszej... – rzekła dama tonem wyniosłym. – Jest to chłopiec w całym znaczeniu tego wyrazu zdolny, ale z łaciną nie da sobie rady.

– Tak, z łaciną nie da sobie rady... – powtórzył Andrzej z głębokim przeświadczeniem.

– A więc zgadzasz się kawaler?

– Zgadzam się, proszę wielmożnego pana, a jakże, zgadzam się...

– A prawda. Nie wiem nawet, jak się nazywasz...

– Nazywam się Andrzej Radek.

– A ja nazywam się Płoniewicz – rzekł ojciec małego ucznia. – Zanim co nastąpi, możesz nocować u mnie... Maryśka, wyporządź mi tam do czysta kancelarię⁵ i ulóż siennik⁶ z pościelą – rzucił, zwróciwszy oblicze w stronę kuchni.

Andrzej stał przy drzwiach, oszołomiony wszystkim tak dalece, że prawie nie widział osób znajdujących się w mieszkaniu. [...] Twarze obecnych widział jak gdyby zasłonięte mgłą. Gdy nakryto do stołu i wniesiono półmisek z mięsiwem, pan Płoniewicz wezwał Radka do zajęcia miejsca przy końcu stołu. Chłopiec nieznacznym ruchem odpiął tornister i usiadł. Dostał mu się kotlecik maleńki, ale przedziwnie smaczny po długiej wędrówce. Skończywszy kolację, Andrzej prowadzony przez młodą służącą udał się do swej wąskiej izby z jednym okienkiem. [...]

Służąca przyniosła siennik, poduszkę, prześcieradło i lichą kołderkę, usłała prędko wysokie łóże i oddaliła się, zostawiając zakopconą lampę. Radek, gdy wyszła, oparł się pięściami na stoliku, wlepił oczy w płomień i popadł w głęboką zadumę. Serce jego ścisnęła udręczająca ciekawość dnia następnego, który w owej chwili stał przed Radkiem niemal jak osoba złowroga i bezlitosna, ale tę ciekawość tłumił i odtrącał. [...]

Była już noc. Niekiedy ciszę przerywał turkot wozu, a zabłąkane jego echo uciskało serce Andrzeja niby nadchodzące niebezpieczeństwo. Podnosił wtedy głowę i czekał, jakby w nadziei usłyszenia wyroku przyszłości.

Stefan Żeromski, *Szyfowe prace*, Kraków 2003.

¹ Bryczka – lekki pojazd czterokołowy, otwarty.

² Wabić się – nazywać się.

³ Protektor – zamożna osoba popierająca coś lub wspierająca kogoś.

⁴ Patent – tu: dokument nadający uprawnienie do dalszej nauki, świadectwo.

⁵ Kancelaria – gabinet, biuro.

⁶ Siennik – materac wypchany słomą.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących tekstu 1. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Z wydarzeń przedstawionych w powyższym fragmencie wynika, że o otrzymaniu pracy korepetytora przez Andrzeja Radka zdecydował szczęśliwy traf.	P	F
Dzięki wsparciu napotkanego po drodze szlachcica Andrzej stanął przed szansą otrzymania posady korepetytora.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących tekstu 1. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Pan Płoniewicz wyraził uznanie dla Andrzeja za chęć kontynuowania nauki.	P	F
Pan Płoniewicz obiecał Andrzejowi zakwaterowanie niezależnie od tego, czy zostanie on uczniem gimnazjum.	P	F

Zadanie 3. (0–2)

3.1. Na podstawie dwóch ostatnich akapitów tekstu 1. określ, jakie uczucia i stany emocjonalne towarzyszyły Andrzejowi Radkowi podczas jego pierwszej nocy w domu pana Płoniewicza. Podaj dwa przykłady.

-
-

3.2.

Przeczytaj opisy różnych stanów emocjonalnych, zapisane na poniższych kartkach z pamiętnika.

1. *Urodziłem się pod
szczęśliwą gwiazdą.*

2. *Bujam w obłokach.*

3. *Mam duszę na ramieniu.*

4. *Kamień spadł mi z serca.*

Wybierz kartkę z jednym z tych sformułowań, którym można byłoby opisać odczucia Andrzeja Radka po przybyciu do domu pana Płoniewicza. Uzasadnij swój wybór.

Kartka numer

Uzasadnienie –

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–2)

Przeczytaj poniższy fragment tekstu 1.

Chłopiec nieznamnym ruchem odpiął tornister i usiadł. Dostał mu się kotlecik maleńki, ale przedziwnie smaczny po długiej wędrówce. Skończywszy kolację [...], Andrzej prowadzony przez młodą służącą udał się do swej wąskiej izby z jednym okienkiem.

4.1. Wypisz dwa zdrobnienia użyte w przytoczonym fragmencie tekstu.

-
-

4.2. Określ, jaką funkcję pełnią w przytoczonym tekście zdrobnienia.

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wyraz *machinalnie* użyty w wypowiedzeniu *Chłopiec zeskoczył z kozła i machinalnie noga za nogą szedł w ślady rozkazodawcy* można zastąpić wyrazem

- A. *żwawo*
- B. *ostrożnie*
- C. *odruchowo*
- D. *dynamicznie*

Zadanie 6. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Wyrazy *chłopiec* i *kawaler* występujące w tekście 1. są **A/B**. Autor użył ich, aby **C/D**.

- A. synonimami
- B. antonimami
- C. nadać tekstowi żartobliwego charakteru
- D. uatrakcyjnić słownictwo w tekście

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W ostatnim akapicie tekstu 1. narrator stosuje czasowniki w

- A. pierwszej osobie liczby pojedynczej.
- B. trzeciej osobie liczby pojedynczej.
- C. pierwszej osobie liczby mnogiej.
- D. trzeciej osobie liczby mnogiej.

Zadanie 8 (0–2)

8.1. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Los mitycznego Syzyfa stanowi potwierdzenie przekonania, że *syzyfową pracą* można określić obowiązki

- A. realizowane na rzecz osób potrzebujących.
- B. wykonywane nieudolnie.
- C. przynoszące spore zyski.
- D. żmudne i bezowocne.

8.2. Wyjaśnij sens tytułu powieści *Szyzyfowe prace*. Odwołaj się do znajomości mitu o Syzyfie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–2)

Na podstawie tekstu 1. wymień dwie cechy świadczące o przynależności tego utworu do epiki.

-
-

Zadanie 10. (0–1)

Obejrzyj zamieszczony poniżej plakat opracowany na podstawie powieści *Szyfowe prace*.

Wybierz dowolny element graficzny znajdujący się na plakacie i wyjaśnij jego związek z treścią powieści *Szyfowe prace*. Wykorzystaj swoją znajomość fragmentów utworu.

Element graficzny –

Wyjaśnienie –

-
-
-
-

Tekst 2.

Jakub Jerzy Czarkowski

Motywacją są nasze marzenia!

1. Warto zdać sobie sprawę, że pewne rzeczy są nieuchronne, a szkoła jest naszą drogą do przyszłości – i tej najbliższej, i tej odległej. Nauka jest sposobem, by osiągnąć to, co chcemy robić w przyszłości. Może chcemy mieć własny warsztat samochodowy albo być prawnikiem, biologiem czy ogrodnikiem. Bez zdania egzaminu z odpowiednim wynikiem nie dostaniemy się do wymarzonej szkoły, a to np. uniemożliwi nam zostanie hodowcą koni, lekarzem czy fizykiem kwantowym.

2. Tak! Motywacji należy szukać przede wszystkim w swoich ambicjach, marzeniach oraz planach. Są oczywiście też bliższe i bardziej oczywiste powody, by uczyć się w szkole. Nauka może dawać nam przyjemność. Ja na przykład lubiłem uczyć się historii, choć wcale nie planowałem zostać historykiem. Wybrałem inne kierunki kształcenia, ale przecież jedno drugiego nie wyklucza. Często motywatorem jest interesująca osobowość nauczyciela, bo np. ciekawie prowadzi zajęcia.

3. Źródłem motywacji jest zadanie sobie podstawowych pytań: Jakie są moje ambicje? Jakie mam cele? Co chciałbym osiągnąć i czego potrzebuję do tego? Odpowiedzi na te pytania zmotywują nas do konkretnych działań. Bo jeśli np. chcę być weterynarzem, to muszę dostać się do liceum z klasą o profilu biologiczno-chemicznym, w której świetnie przygotuję się do matury i dostanę się na studia weterynaryjne. Powinienem dobrze przygotować się do egzaminu, bo on otwiera mi drogę do realizacji marzeń.

4. Druga ścieżka motywacji jest poznawcza. Dobrze jest zastanowić się, co podoba mi się w szkole, czego lubię się uczyć. Wszystkie konkursy przedmiotowe, każda dobra ocena na koniec roku mają swoją wartość i dobrze mieć tego świadomość. Niezależnie od tego, jaki mamy pomysł na życie, musimy zdobyć pewną wiedzę, pewne umiejętności, by swoje plany i marzenia spełniać.

5. Uczniowie powinni również otworzyć się na zewnętrzną motywację, często młodzi nie zwracają na to uwagi, że rodzice cieszą się z ich sukcesów i wyrażają pochwałę. Warto poszukać kolegów, z którymi możemy wspólnie się uczyć, dzielić się swoimi kompetencjami, bo bycie kompetentnym człowiekiem daje nam fajne poczucie sprawczości. Powinniśmy wierzyć w siebie.

Na podstawie: Jakub Jerzy Czarkowski, *Motywacją są nasze marzenia!*, „Victor”, grudzień 2021.

¹ Kompetentny – mający wiedzę, umiejętności w jakiejś dziedzinie, charakteryzujący się fachowością.

Zadanie 11. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Autor tekstu 2. posłużył się czasownikami w 1. osobie liczby mnogiej, np. **A/B**, aby w ten sposób **C/D**.

- A.** *Co chciałbym osiągnąć i czego potrzebuję do tego?*
- B.** *Odpowiedzi na te pytania zmotywują nas do konkretnych działań*
- C.** *pokazać, że to, o czym pisze, może dotyczyć nas wszystkich*
- D.** *przedstawić własną opinię na omawiany temat*

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących tekstu 2. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Ktoś, kto dąży do sukcesu, jest dobrze zmotywowany.	P	F
Określenie celu, jaki chcemy osiągnąć, pomaga w jego osiągnięciu.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących tekstu 2. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Fachowcem nazywamy człowieka kompetentnego w jakiejś dziedzinie.	P	F
Uczenie się nie ma wpływu na nasze kompetencje.	P	F

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Odpowiedź na pytanie, jaką rolę w realizacji celów odgrywa przystępowanie do egzaminów, znajduje się w akapicie

- A. drugim.
- B. trzecim.
- C. czwartym.
- D. piątym.

Zadanie 15. (0–1)

Wybierz poprawne zakończenie zdania odnoszącego się do tekstu 2. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Tekst 2. jest przykładem tekstu

A.	reklamowego,	ponieważ	1.	cehuje się jasnym, zrozumiałym słownictwem, swobodą wypowiedzi, autorem, który się ujawnia.
			2.	wyróżnia się bogatym słownictwem, środkami artystycznymi, obszernością wypowiedzi.
B.	publicystycznego,		3.	zawiera specjalistyczne słownictwo, autora cehuje obiektywizm i dystans do omawianej problematyki.

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Występujące w tekście 2. wyrazy: *swoich, nam, ja* są przykładami

- A. przysłówków.
- B. przyimków.
- C. zaimków.
- D. partykuł.

Zadanie 17. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Wypowiedzenie *Ja na przykład lubię uczyć się historii, choć wcale nie planowałem zostać historykiem* to przykład **A/B**, w którym **C/D** orzeczenia.

- A. zdania złożonego
- B. równoważnika zdania
- C. nie ma
- D. są dwa

Zadanie 18. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Występujący w akapicie 5. wyraz *fajny* to przykład użycia **A/B** odmiany polszczyzny, charakterystycznej dla języka **C/D**.

- A. nieoficjalnej
- B. oficjalnej
- C. mówionego
- D. pisanego

Zadanie 19. (0–1)

Rozstrzygnij, czy podane wypowiedzenia są faktem, czy wyrażają opinię. Zaznacz F, jeśli stwierdzenie jest faktem, albo O – jeśli jest opinią.

<i>Uważam, że uczniowie powinni otworzyć się na zewnętrzną motywację.</i>	F	O
<i>Artykuł „Motywacją są nasze marzenia!” opublikowano w 2021 roku.</i>	F	O

Zadanie 20. (0–2)

Napisz, który z bohaterów lektury obowiązkowej, innej niż Syzyfowe prace, marzył o odzyskaniu niepodległości przez Polaków. Wyjaśnij, jak dążył do zrealizowania swojego marzenia.

Uwaga! Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronie 2. tego arkusza egzaminacyjnego.

Tytuł lektury obowiązkowej –

Bohater –

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Wszystkie arkusze z egzaminu ósmoklasisty znajdziesz na badaodpolskiego.pl/arkusze

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Wszystkie arkusze z egzaminu ósmoklasisty znajdziesz na badaodpolskiego.pl/arkusze

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

Centralna Komisja Egzaminacyjna